

Ο ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ

Ερμηνεία του όρου: Πρόκειται για πνευματικό κίνημα που διαμορφώνεται στα μέσα του 18^{ου} αιώνα και στοχεύει:

- Στη διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού μεταξύ των Ελλήνων.
- Στην ιδεολογική προετοιμασία του αγώνα για την ελευθερία και την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού.
- Στην εκπαίδευση των υπόδουλων Ελλήνων, η οποία θεωρείται αναγκαία προϋπόθεση για την Επανάσταση.

Η αφετηρία του κινήματος: Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός είχε ως αφετηρία τις ελληνικές *παροικίες* του εξωτερικού. Έμποροι αλλά και Έλληνες που ταξίδευαν στην Ευρώπη, διέδιδαν τις νεωτερικές ιδέες στον ελλαδικό χώρο, ειδικά σε εμπορικά κέντρα όπως η *Σμύρνη*, τα *Ιωάννινα* και η *Χίος*.

Χαρακτηριστικά του Νεοελληνικού Διαφωτισμού

1. Θαυμασμός προς τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, που συνδεόταν άρρηκτα με την έννοια της ελευθερίας.
2. Έμφαση στην εκπαίδευση η οποία θα έπρεπε:
 - Να θεμελιώνεται στην ενασχόληση με τις θετικές επιστήμες.
 - Να γίνεται στη λαϊκή γλώσσα.
 - Να υπηρετεί την προοπτική του αγώνα για την ελευθερία.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραπάνω θέσεις βρίσκουν αντίθετους τους *συντηρητικούς λόγιους* και τους *εκκλησιαστικούς κύκλους*, που απορρίπτουν τις διαφωτιστικές ιδέες και θεωρούν ότι η εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται σε εκκλησιαστικά κείμενα, να περιορίζεται στη γνωριμία με τη θρησκευτική παράδοση και να γίνεται σε αρχαϊζουσα γλώσσα.

Κυριότεροι εκπρόσωποι του Νεοελληνικού Διαφωτισμού

- **Ρήγας Βελεστινλής (1757 – 1798):** Προτείνει στο έργο του *Νέα Πολιτική Διοίκηση*, τη δημιουργία μιας *Ελληνικής Δημοκρατίας* που θα απλωνόταν σε όλη τη Βαλκανική, θα αντικαθιστούσε την Οθωμανική Αυτοκρατορία και θα εξασφάλιζε ισονομία και ισοπολιτεία στους κατοίκους της. Ο Ρήγας δοκίμασε να εφαρμόσει τα σχέδιά του, όμως προδόθηκε και πλήρωσε με τη ζωή του το επαναστατικό του όραμα.
- **Ανώνυμος:** Στο έργο του *Ελληνική Νομαρχία* υποστήριξε ότι οι Έλληνες πρέπει να αγωνιστούν μόνοι τους για την ελευθερία τους.
- **Αδαμάντιος Κοραής (1748 – 1833):** Υποστήριξε τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης και πίστευε ότι οι Έλληνες έπρεπε πρώτα να μορφωθούν και μετά να διεκδικήσουν την ελευθερία τους. Στο θέμα της γλώσσας, πρέσβευε τη μέση οδό, αφού ήταν αρνητικός τόσο απέναντι στον εξαρχαϊσμό όσο και στην αυτούσια δημοτική.

Άλλοι σημαντικοί Διαφωτιστές: Ιώσηπος Μοισιόδακας, Δημήτριος Καταρτζής, Κωνσταντίνος Κούμας.